

Τριώδιον Κατανυκτικόν

Ένα Πνευματικό Ταξίδι
πρὸς τὸ **Τέλος** τοῦ **παλαιοῦ**
καὶ τὴν **Ἀρχή** τοῦ **Νέου**

■ Έν ὄψει τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς

Ἡ μυστικὴ πορεία τοῦ Χριστιανοῦ, διὰ τῆς ἐρήμου, στὴν Ἀνάσταση καὶ τὴν Πεντηκοστή *

Μέρος Β΄.

6. «Τὸ ἄκτιστο Φῶς καὶ οἱ τρόποι θεωρίας του»

Τὸ ἄκτιστο Φῶς εἶναι ἡ «θεία ἐνέργεια», «εἶναι ἡ αἰώνια ζωή, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἄκτιστη ἐνέργεια τῆς Θεότητος».

Τὸ ἄκτιστο Φῶς εἶναι «τελείως διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ φυσικὸ φῶς», εἶναι ἡ θέα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν θεόπτη μέσα στὸ Φῶς, καὶ στὴν κατάσταση αὐτὴ «ἐπικρατεῖ προπαντὸς ἡ αἴσθησις τοῦ ζῶντος Θεοῦ ποὺ ἀπορροφᾷ ὀλόκληρο τὸν ἄνθρωπο». Δὲν εἶναι αἴσθησις λογικὴ, ἀλλὰ «αἴσθησις νοερή», «αἴσθησις μὲ δύναμη ἐξουσιαστικὴ, ποὺ ἀρπάζει τὸν ἄνθρωπο σὲ ἄλλον κόσμο, ὅμως τόσο γαλήνια, ποὺ αὐτὸς δὲν ἀντιλαμβάνεται τὴν στιγμὴ ποὺ τοῦ συνέβη αὐτὸ καὶ δὲν γνωρίζει ἂν ὁ ἴδιος βρίσκεται στὸ σῶμα ἢ ἐκτὸς τοῦ σώματος». Τότε ἀποκτᾷ «συνείδησις τοῦ ἑαυτοῦ του», ἀλλὰ «συγχρόνως λησιμονεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν κόσμο, πλημμυρισμένος ἀπὸ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Βλέπει μὲ τὸ πνεῦμα του τὸν Ἀόρατο, τὸν ἀναπνέει καὶ βρίσκεται ὅλος ἐν Αὐτῷ».

Ἡ ὄρασις τοῦ Θεοῦ γίνεται «ἔσωθεν» διὰ τῆς θεώσεως, γιατί τότε «ὁ ἄνθρωπος μένει στὸ φῶς καὶ ἐξομοιώνεται μὲ τὸ φῶς ποὺ βλέπει», «δὲν βλέπει καὶ δὲν αισθάνεται οὔτε τὴν δική του ὑλικότητα οὔτε τὴν ὑλικότητα τοῦ κόσμου». **Ὁ Θεόπτης** «δὲν γνωρίζει οὔτε χῶρο οὔτε χρόνο οὔτε γέννησις οὔτε θάνατο οὔτε φῦλο οὔτε ἡλικία οὔτε κοινωνικὴ ἢ ἱεραρχικὴ θέσις οὔτε ἄλλες συνθήκες καὶ σχέσεις αὐτοῦ τοῦ κόσμου». «**Τὸ Θεῖο Φῶς** θεωρεῖται ἀνεξάρτητα ἀπὸ συνθήκες,

και στο σκοτάδι της νύχτας και στο φως της ημέρας». **Μ**ερικές φορές ή όραση του θείου Φωτός γίνεται με τέτοιο τρόπο «ώστε να διατηρείται ή αντίληψη και του σώματος και του γύρω κόσμου». **Τ**ότε ο άνθρωπος «μπορεί να μένει με τα μάτια ανοικτά και συγχρόνως να βλέπει δύο φώτα, και το φυσικό και το Θεϊο Φως».

Το φυσικό φως του ήλιου ή του ηλεκτρισμού «προκαλεί την γνωστή διέγερση του οπτικού νεύρου, που στην συνέχεια μεταβαίνει στην ψυχολογική διαδικασία της όρασεως», ενώ «το Θεϊο Φως είναι διαφορετικό κατά την φύση του, είναι φως νοερό, φως πνευματικό, φως αγάπης, φως ζωής».

Ο χαρακτηρισμός του φωτός μπορεί να δοθη και σε άλλες καταστάσεις, όπως, για παράδειγμα, «και η πίστη φως είναι, αλλά ανεπαρκές. **Κ**αι η έλπιδα φως, αλλά ακόμη ατελές. **Κ**αι η αγάπη φως, αλλά πλέον τέλει». **«Το άκτιστο φως φέρει μέσα του την αιώνια ζωή και την πνοή της Θείας αγάπης, μάλλον το ίδιο είναι και η αιώνια ζωή και η Θεία αγάπη».**

Υπάρχει και ο λεγόμενος «γνόφος της απεκδύσεως» «όταν η ψυχή του ασκητή βυθίζεται εσωτερικά», όταν «με την χρήση ειδικών μεθόδων απεκδύεται από κάθε παράσταση και φαντασία των ορατών πραγμάτων και των λοιπών συλλογισμών και έννοιων, όταν “καθηλώνει” τον νοῦ και την φαντασία». **Σ**ὲ αὐτὸν τὸν «γνόφο της απεκδύσεως δὲν βρίσκεται ἀκόμη ὁ Θεός. **Ο** Θεός ἐμφανίζεται ἐν τῷ Φωτὶ καὶ ὡς Φῶς καὶ εἰσάγει τὸν ἄνθρωπο στὸ ἄδυτο Φῶς τῆς Θείας ὑπάρξεως» και τότε και το σῶμα του αποκτᾶ χάρη μάρτυρος.

Η διάκριση μεταξύ κτιστοῦ και ἀκτίστου Φωτός, είναι τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῆς ἐμπειρικῆς θεολογίας, που γίνεται ἀπὸ ἐκεῖνον που ἀπέκτησε πείρα τῆς θεωρίας τοῦ ἀκτίστου Φωτός.

7. «Πνευματικὲς δοκιμασίες»

Όταν ὁ ἀσκητὴς δῆ τὸν Θεὸ μέσα στὸ Φῶς, τότε βιώνει τὸ προσωπικό του Πάσχα, και τὴν προσωπική του Πεντηκοστή. **Ε**πειδὴ, ὁμως, δὲν μπορεί νὰ παραμείνη μόνιμα σὲ αὐτὴν τὴν κατάσταση, δέχεται μία «πνευματικὴ δοκιμασία» ἀπὸ τὴν λεγόμενη «ἄρση τῆς Χάριτος», πράγμα που τοῦ προκαλεῖ ἰδιαιτέρου πόνο. **Α**ὐτὴ ἡ ἄρση τῆς θείας Χάριτος «διαρκεῖ πολλὰ χρόνια». **Τ**ότε «ὁ Θεὸς μπορεί νὰ φανεῖ στὴν ψυχή ἀνίλεως».

Τότε ὁ ἄνθρωπος «σὰν τὸ πιὸ ἀνυπεράσπιστο ὄν αἰωρεῖται ἐπάνω ἀπὸ τὴν φοβερὴ

ἄβυσσο καὶ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κανένας στεναγμὸς δὲν εἰσακούεται. **Ὁ** Θεὸς φαίνεται σὰν νὰ μὴν ἐνδιαφέρεται καθόλου γιὰ τὸ πάθος του». **Ὁ** ἄνθρωπος «βυθίζεται στὴν σκιά τοῦ θανάτου ὄχι φανταστικά, ἀλλὰ πραγματικά καὶ ὑποφέρει φρικτά, γιὰτὶ δὲν βρίσκει κοντά του τὸν Θεό, τὸν Ὅποιο ἐπικαλεῖται ἡμέρα καὶ νύχτα».

Σὲ αὐτὴν τὴν ἐγκατάλειψη τοῦ ἀσκητοῦ ἀπὸ τὸν Θεὸ «ἡ ψυχὴ κατεβαίνει στὸν ἄδη, ὄχι ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ δὲν γνώρισαν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὅσοι δὲν ἔχουν μέσα τους τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς Θεογνωσίας καὶ συνεπῶς εἶναι τυφλοί. **Ὅχι. Ἡ** ψυχὴ κατεβαίνει ἐκεῖ ἰκανὴ νὰ κατανοήσῃ τὸ βαθὺ σκοτάδι ποὺ ἀντικρῦζει».

Αὐτὴ ἡ κατάσταση γεννᾷ στὸν ἄνθρωπο μεγάλη μετάνοια, «ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Θεὸ μὲ μεγάλο θρήνο, μὲ ὅλη τὴν δύναμή του, μὲ ὅλο τὸ εἶναι του καὶ ἔτσι μαθαίνει τὴν προσευχὴ ποὺ τὸν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν σὲ ἕναν ἄλλο κόσμον, ὅπου ἀκούει ρήματα ἄρρητα γιὰ ἀνθρώπινη γλῶσσα».

Αὐτὲς οἱ **δοκιμασίες** εἶναι ἄλλης καταστάσεως ἀπὸ τὶς συνηθισμένες δοκιμασίες ποὺ αἰσθάνεται κανεὶς στὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν παθῶν, τῶν λογισμῶν καὶ τῆς φαντασίας. **Εἶναι δοκιμασίες** ἀπὸ τὴν ἄρση τῆς θείας Χάριτος. **Κ**αὶ ὅταν ἡ ψυχὴ περάσῃ ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς βαρεῖες **δοκιμασίες**, διαβλέπει μέσα της ὅτι δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον τόπος, πόνος, χαρὰ, δύναμη ἢ κτίσμα, ποὺ θὰ μπορούν νὰ τὴν χωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. **Κ**αὶ τὸ σκοτάδι ἀδυνατεῖ πιά νὰ καταβροχθίσει τὸ φῶς τῆς νέας ζωῆς ποὺ ἔχει μέσα της».

Ὁ Θεὸς ἐπανερχεται καὶ δίνει στὸν ἄνθρωπον τὴν αἴσθησιν τῆς αἰωνίου ζωῆς. **Ἐ**τσι, τὴν πρώτη ὄραση τοῦ Θεοῦ ἀκολουθεῖ ἡ ἄρση τῆς Χάριτος καὶ στὴν συνέχεια ἐπανερχεται ὁ Θεὸς καὶ δίνει στὸν ἄνθρωπον τὴν ἀδιατάρακτὴ αἴσθησιν τῆς παρουσίας Του.

Στὸν Γέροντα Σιλουανὸν σὲ τέτοιες καταστάσεις ἄρσεως τῆς θείας Χάριτος, τοῦ ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ τό: **Κ**ράτα τὸν νοῦ σου στὸν ἄδη καὶ μὴ ἀπελπίζεσαι». **Κ**ατὰ τὸν Γέροντα Σωφρόνιο, ἐκείνη τὴν νύκτα ποὺ τοῦ ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, στὴν πραγματικότητα τοῦ ἀποκαλύφθηκε «τὸ μυστήριον τῆς πώσεως καὶ τῆς λυτρώσεως καὶ ὅλη ἡ πνευματικὴ πορεία τοῦ ἀνθρώπου».

Ὁ Γέρων Σιλουανὸς στὴν περίοδο τῆς ἄρσεως τῆς θείας Χάριτος γνώρισε τὸν ἄδη, τὸ βαθὺ σκοτάδι του, «γνώρισε πραγματικὰ τὴν κατάσταση τῶν βασάνων τοῦ ἄδη», ἀλλὰ συγχρόνως τοῦ ἀποκαλύφθηκε τὸ νὰ μὴν ἀπελπίζεται. **Ἐ**τσι, ἔκτοτε κρατοῦσε τὸν νοῦ του στὸν ἄδη, ἔχοντας ἐλπίδα στὸν Θεὸ καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐκδίωκε κάθε πειρασμικὴν κατάστασιν.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν «μποροῦσε μὲ μία ὀρισμένη κίνηση τοῦ πνεύματός του» νὰ ἐπαναφέρῃ μέσα του «τὸ πραγματικὸ βίωμα τῶν κολάσε-

ων τοῦ ἄδῃ», «ἄλλοτε σὲ μεγαλύτερο καὶ ἄλλοτε σὲ μικρότερο βαθμό». **«Καὶ ὅταν τὸ πῦρ τῶν κολάσεων τοῦ ἄδῃ προκαλοῦσε τὴν ἐπιδιωκόμενη ἐνέργεια, δηλαδὴ φόνευε τὸν ἐμπαθῆ λογισμό, τότε ἀντέτασσε στὴν παμφάγο ἐνέργειά του τὴ σωτήρια ἐνέργεια τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποία ἐπίσης γνώρισε καὶ ἔφερε μέσα του». «Λίγοι μόνο μποροῦν νὰ ἀκολουθοῦν τὸν τρόπο αὐτὸν τῆς ἀσκήσεως».**

Ἡ περιγραφή τῶν πνευματικῶν δοκιμασιῶν τοῦ Θεόπτου ἀσκητῆ μετὰ τὴν ὄραση τοῦ ἀκτίστου Φωτὸς δείχνει ἕναν θεολόγο μεγάλου μεγέθους ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ βρεθοῦν μέτρα προσμετρήσεως τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς ὁράσεως τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς βιωσεως τοῦ ἄδου.

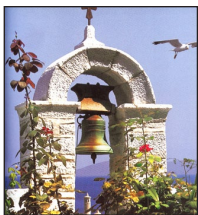
8. «Ἡ Χάρη καὶ ἡ δογματικὴ συνείδηση»

Ἡ ἀσκητὴς μετὰ ἀπὸ μεγάλο ἀγῶνα κατὰ τῶν παθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς ἐλεύσεις καὶ τὶς ἀποκρύψεις τῆς θείας Χάριτος ἀποκτᾶ τὴν λεγόμενη «**δογματικὴ συνείδηση**». Ὅπως εἶναι κατανοητὸ ἀπὸ τὰ προηγούμενα, ἡ «**δογματικὴ συνείδηση**» δὲν εἶναι μία διανοητικὴ γνώση τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, ἀλλὰ μία ἐσωτερικὴ πνευματικὴ ἐμπειρία, ποὺ προσφέρει ὁ Θεὸς στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ὀρθόδοξος Μοναχὸς αἰσθάνεται, ὅτι ἡ θεία Χάρη, ἀπὸ πλευρᾶς θεολογικῆς, εἶναι «ἡ ἀγαθὴ δωρεὰ ἢ χάρισμα τῆς θείας ἀγαθότητος», εἶναι «ἡ ἄκτιστη ὑπερκόσμια ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ὡς ἄκτιστη εἶναι “Θεότητα”». **«Ὅταν ἡ Θεότητα εὐδοκῆσει νὰ συνενωθεῖ μὲ τὴν ἀνθρώπινη ὕπαρξη, τότε ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται μέσα του τὴν παρουσία τῆς θείας δυνάμεως, ποὺ τὸν μεταμορφώνει, τὸν κάνει θεοειδῆ ὄχι μόνον δυνάμει, “κατ’ εἰκόνα”, ἀλλὰ καὶ ἐνεργεία, “καθ’ ὁμοίωσιν”».**

Ἡ ἀφομοίωση τῆς θείας Χάριτος, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἐπισκέψεις καὶ ὁράσεις της, προσφέρει μία «μορφὴ πνευματικῆς γνώσεως» καὶ αὐτὸ χαρακτηρίζεται ὡς «δογματικὴ συνείδηση». Αὐτὴ ἡ «δογματικὴ συνείδηση» «εἶναι καταστάλαγμα μακροχρόνιας πείρας τῆς Χάριτος καὶ ὄχι μία διανοητικὴ ἐργασία», εἶναι ἡ πνευματικὴ γνώση ποὺ συνδέεται μὲ τὴν «γνήσια ἐν τῷ Θεῷ ζωή», ποὺ εἶναι δυνατὴ μόνο «ὅταν ἐνοικήσει ὁ Θεὸς μέσα μας».

Ἔτσι, καταλαβαίνουμε γιὰ τὸ ποια εἶναι ἡ οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ στοχαστοῦ καὶ θεολόγου, μεταξὺ φιλοσοφοῦντος αἰρετικοῦ καὶ ἐμπειρικοῦ θεολόγου Πατρός, μεταξὺ «στοχαστικῆς ἀναλογίας» καὶ ἡσυχαστικῆς χαρισματικῆς θεολογίας, ἀλλὰ καταλαβαίνουμε καὶ τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο θεολόγησαν καὶ θεολογοῦν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας στὶς Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τῶν ἁγίων Πατέρων εἶναι ἡ «δογματικὴ συνείδηση».

9. « Ἡ διορατικότητα καὶ τὰ εἶδη τῆς »

Ὁ ἄσκητῆς στὴν πορεία τῆς πνευματικῆς του ζωῆς ἀποκτᾷ τὸ χάρισμα τῆς **διορατικότητος** ποῦ ἔρχεται ἀπὸ τὸν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν λογισμῶν, τῆς φαντασίας καὶ τῶν παθῶν, ἀπὸ τὴν ἐπήρεια τῶν δαιμόνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἔλευση τῆς θείας Χάριτος.

Ἔτσι, « ὁ ἄσκητῆς συναντᾶται μὲ τρία εἶδη διορατικότητος ».

Τὸ πρῶτο εἶδος διορατικότητος « εἶναι ἡ φυσικὴ σὲ ὀρισμένους ἀνθρώπους διαίσθηση, ποῦ ἐκλεπτύνεται μὲ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ ». **Αὐτὸ** μπορεῖ νὰ φανῆ ὡφέλιμο γιὰ τὸν εὐσεβῆ καὶ ταπεινὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ βλάπτει τὸν ὑπερήφανο καὶ ἐμπαθεῖ ἄνθρωπο, γιὰ τὸ δίνει ἀφορμὲς γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν τὰ πάθη. **Τὸ δεῦτερο εἶδος διορατικότητος** « προέρχεται ἀπὸ δαιμονικὴ ἐνέργεια » καὶ εἶναι ἐπικίνδυνο γιὰ ὅσους τὸ δέχονται, « γιὰτὶ ἀργὰ ἢ γρήγορα ὁδηγεῖ στὴν ἀλγεινὴ διατάραξη ὅλων τῶν ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, παραμορφώνοντας φοβερὰ ἀκόμη καὶ τὴν ἐξωτερικὴ του ὄψη ». **Τὸ τρίτο εἶδος διορατικότητος** εἶναι « δωρεὰ τῆς χάριτος » ποῦ δὲν δίνεται στὸν ὑπερήφανο, ἀλλὰ αὐτὸ « συνδέεται μὲ πολὺ μεγάλη εὐθύνη καὶ εἶναι πηγὴ πολλῶν πνευματικῶν θλίψεων γιὰ ὅποιον τὸ ἀξιώθηκε ».

Καὶ τὰ τρία αὐτὰ εἶδη διορατικότητος « εἶναι αἰτία βασάνων » καὶ προκαλοῦν πόνο γιὰ διαφορετικὴ αἰτία τὸ καθένα ἀπὸ αὐτά. **Στὸ πρῶτο**, δηλαδὴ « στὴν φυσικὴ διαίσθηση » « ὁ πόνος ἐμφανίζεται ὡς ἀποτέλεσμα τῆς μεγάλης λεπτότητος καὶ εὐαισθησίας τοῦ νευροψυχικοῦ συστήματος ». **Στὸ δεῦτερο**, « ὁ πόνος εἶναι συνακόλουθο τοῦ ἐν γένει καταστρεπτικοῦ χαρακτήρα τῶν δαιμονικῶν ἐνεργειῶν », ποῦ φανερώνεται ὅταν περάσει πολὺς χρόνος. **Στὸ τρίτο**, ποῦ εἶναι « ἡ χαρισματικὴ πνευματικὴ διορατικότητα » εἶναι ἕνα δῶρο τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ ὁποῖο ἀποκαλύπτονται τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, « δὲν ἔχει καθόλου ψυχοπαθολικὸ χαρακτήρα » καὶ « ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ, εἶναι γεμάτη ἀγάπη καὶ βλέπει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἀμορφία καὶ τὴν ἀδοξία τοῦ ἀνθρώπου καὶ πονᾷ καὶ θλίβεται γι' αὐτόν. **Εἶναι** πάθος ἀγάπης ». **Ὅσοι** ἔχουν αὐτὸ τὸ χάρισμα « δὲν ἐπιδιώκουν ποτὲ νὰ τὸ διατηρήσουν ».

Αὐτὸ δείχνει τὴν μεγάλη δωρεὰ τῆς ὑπάρξεως πνευματικῶν Πατέρων, ὑψηλῶν πνευματικῶν προδιαγραφῶν, ὅπως τοὺς καταρτίζει ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι καθοδηγοῦν ἀπλανῶς τὰ πνευματικὰ τους παιδιά μέσα ἀπὸ ποικίλες πονηρὲς καταστάσεις στὴν θέωση καὶ « τὴν ἄνω λαμπροφορία ».

10. « Ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς γιὰ ὅλο τὸν κόσμον » καὶ « ἡ ἀγάπη γιὰ τοὺς ἐχθρούς »

Συνέπεια καὶ συνέχεια ὅλων τῶν ἀνωτέρω εἶναι, ὅτι ὁ ἄσκητῆς ποῦ πέρασε ἀπὸ αὐτὲς τὶς καταστάσεις προσεύχεται γιὰ ὅλο τὸν κό-

σμο. **Β**ιώνοντας την «χριστοειδή αγάπη», μετέχοντας της αιωνιότητος στην θεωρία του ακτίστου Φωτός, αλλά και περνώντας μέσα από τις δοκιμασίες, και μάλιστα τον χαρισματικό πόνο του Άδου, κατά φυσική συνέπεια αρχίζει να προσεύχεται για όλον τον κόσμο, κατά το πρότυπο του Χριστού.

Συνήθως «**ή προσευχή για όλο τον κόσμο**, για όλο τον Άδάμ, οδηγεί πολλές φορές στην απομάκρυνση από την ειδική υπηρεσία προς τους ανθρώπους», γιατί ο άνθρωπος σε αυτήν την κατάσταση δεν μπορεί να συμβιάσει την προσευχή αυτή με την ποιμαντική δράση στον κόσμο, οπότε αποσύρεται στην έρημο και προσεύχεται μέρα και νύκτα στον Θεό για τους ανθρώπους, ζώντας και κεκοιμημένους, για όλο τον Άδάμ.

Το «να προσεύχεσαι για τους ανθρώπους σημαίνει να χύνεις αίμα».

Μια τέτοια προσευχή τον οδηγεί και στην **αγάπη για τους έχθρους**, γιατί αυτή η αγάπη είναι «το κριτήριο της γνήσιας κοινωνίας με τον Θεό, το γνώρισμα της ενέργειας της χάριτος». **Έ**τσι, ο ήσυχαστής συμμετέχει στο μυστήριο του Σταυρού και της Αναστάσεως του Χριστού.

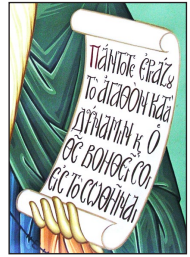
Αυτό δείχνει «την όδο της Έκκλησίας». **Ο** Γέρων Σιλουανός έλεγε, ότι «στην Ορθόδοξη Έκκλησία μας δόθηκε η έν Πνεύματι Αγίω επίγνωση των μυστηρίων του Θεού και (Αυτή) είναι ισχυρή με την αγία σκέψη και την ύπομονή της». **Κ**αι ο Γέρων Σωφρόνιος επισημαίνει ότι «το μυστήριο του Θεού που γνωρίζει η Έκκλησία έν Πνεύματι Αγίω είναι η αγάπη του Χριστού» που θέλει «να σωθούν οι πάντες». **«Κ**αι η όδος που πορεύεται η Έκκλησία, για να πετύχει τον άγιο σκοπό Της, είναι η ύπομονή, δηλαδή η θυσία».

Η Έκκλησία κηρύσσει αυτήν την αγάπη του Χριστού «και καλεί όλους στο πλήρωμα της θείας ζωής, αλλά οι άνθρωποι δεν έννοούν την κλήση αυτή και την απορρίπτουν». **Έ**τσι, «η Έκκλησία στέκεται στην μέση όλων των έχθρικών δυνάμεων». **Η** όργη που έχουν οι άνθρωποι μέσα τους «ξεσπά έναντίον Της». **«Κ**αι η Έκκλησία που πραγματοποιεί το έργο του Χριστού επί της γής, δηλαδή της σωτηρίας όλου του κόσμου, δέχεται συνειδητά επάνω Της το βάρος της γενικής όργης, όπως και ο Χριστός σήκωσε επάνω Του τις άμαρτίες όλου του κόσμου». **Έ**τσι, «και η άληθινή Έκκλησία του Χριστού αναπόφευκτα θα διωχθεί και θα ύποστη το μαρτύριο». **Α**υτό θα γίνει και με τα πραγματικά παιδιά της Έκκλησίας που είναι οι Άγιοι.

Πρέπει να περάσει κανείς όλες τις προηγούμενες χαρισματικές βαθμίδες της πνευματικής ζωής, για να αποκτήσει αυτήν την καθαρή και χαρισματική αγάπη για όλο τον κόσμο και προς τους έχθρους, πράγμα που δείχνει το άποκορύφωμα της πνευματικής ζωής ενός μεγάλου έμπειρικού θεολόγου και Πατρός της Έκκλησίας.

* * *

Τὰ δέκα αὐτὰ σημεῖα πού ἀνεφέρθησαν προηγου-
μένως, καὶ γιὰ τὴν ἀνάλυσή τους χρησιμοποιήθηκαν
τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Γέροντος Σωφρονίου, δείχνουν
τὴν πορεία τοῦ ἀληθινοῦ ἀσκητοῦ καὶ ἡσυχαστοῦ,
ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ μὲ μετριώτερη
μορφή καὶ ἀνάλογη προσαρμογή, πρὸς τὴν σωτηρία
του. **Ὁ** λόγος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐνέργεια εἰσέρχεται μέσα

του καὶ ἀρχίζει νὰ ἐνεργῇ τὸ μυστήριό τῆς σωτηρίας, ἐνεργοποιεῖται
τὸ κατ' εἰκόνα πού εἶναι μέσα του καὶ στὴν συνέχεια ἀνεβαίνει τίς
βαθμίδες τοῦ πνευματικοῦ οὐρανοῦ θυσιαστηρίου.

Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πού ἀπο-
καλύπτεται στὴν καρδιά, ὁ ἀσκητὴς καὶ ὁ Χριστιανὸς ἀνέρχεται τίς
βαθμίδες τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ἥτοι:

• **μὲ τὴν νήψη σταματᾷ τὴν ἐξέλιξη τοῦ λογισμοῦ· ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν παθῶν, καὶ ἐναντίον τῆς φαντασίας· ἀσκεῖ τὴν νοερὰ ἡσυχία καὶ τὴν καθαρὰ προσευχή· ἂν ὁ Θεὸς θελήσῃ ἀνέρχεται στὴν θεωρία τοῦ ἀκτίστου Φωτός· περνᾷ μέσα ἀπὸ τίς δοκιμασί-
ες τῆς μειώσεως αὐτῆς τῆς μεγάλης θεοπτικῆς Χάριτος· ἀποκτᾷ τὴν δογματικὴ συνείδηση· μὲ τὸ χάρισμα τῆς διορατικότητος ξε-
χωρίζει τὸ κτιστὸ ἀπὸ τὸ ἄκτιστο, τὸ θεϊκὸ ἀπὸ τὸ δαιμονικὸ· καὶ
στὸ τέλος προσεύχεται γιὰ ὅλο τὸν κόσμον καὶ ἀγαπᾷ καὶ αὐτοὺς
τοὺς ἐχθρούς του.**

Αὐτὴ εἶναι «ἡ ὁδὸς τῆς Ἐκκλησίας», ἡ ὁδὸς τῆς ἀγιότητος, αὐτὲς
εἶναι οἱ βαθμίδες πού ἀνεβαίνουν οἱ Ἅγιοι. **Καὶ** βεβαίως αὐτὲς τίς
βαθμίδες ἀνῆλθε προηγουμένως ὁ Γέρον Σιλουανὸς καὶ στὴν συν-
έχεια ὁ Γέρον Σωφρόνιος. **Ἔ**τσι, ὅσα ἀναφέρθησαν προηγουμένως
εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν μία θεολογικὴ ἀνάλυση τῶν γραπτῶν τοῦ Γέροντος
Σιλουανοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ μία αὐτοβιογραφία τοῦ ἰδίου τοῦ Γέρο-
ντος Σωφρονίου.

Ὅλοι οἱ Ἅγιοι ἔτσι ἔζησαν τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σαρακοστή,
αὐτὴν τὴν ἔνδοξη πορεία πρὸς τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάστασι τοῦ
Χριστοῦ καὶ στὴν συνέχεια πρὸς τὴν Πεντηκοστή.

(*) Ἐφημ. «Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση» Ναυπάκτου, ἀριθμ. 297/Ἀπρίλιος
2021, σελ 11-14. Μητροπολίτου Ναυκάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου. • Ἐπι-
μέλ. ἡμετ.